

AIŠKINAMASIS RAŠTAS KONCEPCIJA

I. BENDRIEJI DUOMENYS

Teritorijų planavimo dokumentas: Skuodo rajono savivaldybės alternatyvių energijos šaltinių – vėjo ir saulės jėgainių plėtros išdėstymo specialusis planas.

Planavimo organizatorius: Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktorius, Vilniaus g. 13, Skuodas, tel. 8-440-73992.

Plano rengėjas: UAB „Idmava ir partneriai“, Laugalių g. 9, tel. 8-686-38222, el. paštas projektai@idmava.lt.

Specialiojo plano tikslai ir uždaviniai:

1. Numatyti galimas teritorijas vėjo ir saulės jėgainių išdėstymui;
2. Numatyti galimą vėjo ir saulės jėgainių įtaką gamtinei ir gyvenamajai aplinkai, bei kompensacines priemones jai sumažinti;
3. Rezervuoti teritorijas komunikaciniams koridoriams nuo vėjo ir saulės jėgainių teritorijų iki galimų pasijungimo vietų;
4. Plėtoti inžinerinę ir susisiekimo sistemą vėjo ir saulės jėgainių plėtrai užtikrinant visuomenės poreikius;
5. Numatyti priemones, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimą.

Specialiojo sklypo plano rengimo pagrindas:

- Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2012 m. lapkričio 29 d. sprendimas Nr. T9-261 „Dėl projekto „Skuodo rajono teritorijų detaliųjų ir specialiųjų planų parengimas“ rengimo ir finansavimo“;
- Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2012 m. gruodžio 20 d. įsakymas Nr. A1-812 „Dėl Skuodo rajono savivaldybės teritorijos alternatyvių energijos šaltinių – vėjo ir saulės jėgainių plėtros išdėstymo specialiojo plano rengimo“;
- Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. A1-160 „Dėl Skuodo rajono savivaldybės teritorijos alternatyvių energijos šaltinių – vėjo ir saulės jėgainių – plėtros išdėstymo specialiojo plano rengimo darbų programos tvirtinimo“.

Specialusis planas parengtas vadovaujantis:

Institucijų išduotomis planavimo sąlygomis:

- Skuodo rajono savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus 2013-02-11 Planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentams rengti, Nr. SR7-42;
- LR Aplinkos ministerijos Klaipėdos regiono aplinkos apsaugos departamento 2013-02-08 Planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti, Nr. (4)-LV4-415;
- Klaipėdos Visuomenės sveikatos centro, Kretingos skyriaus 2013-02-21 Planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti, Nr. KE2-10;
- AB LESTO 2013-02-28 Planavimo sąlygos, Nr. TS-43550-13-0067;
- KPD Klaipėdos teritorinis padalinio 2013-04-04 Planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentams rengti, Nr. (12.12-KL)2KL-230;

KONCEPCIJA

- VĮ „Klaipėdos regiono keliai“ 2013-02-11, Planavimo sąlygos, Nr. V2-147;
- Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Skuodo žemėtvarkos skyriaus 2013-02-05, Planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti, Nr. 15 PLS-(14.15.39)-3;
- TEO LT, AB 2013-02-06 Planavimo sąlygos regiono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti, Nr. 03-2-05-218;
- UAB „Skuodo vandenys“ 2013-02-18, Techninės sąlygos Nr. 115;
- Salantų regioninio parko 2013-02-12 Planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti, Nr. I-9;
- Žemaitijos nacionalinio parko direkcijos 2013-02-13, Planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentams rengti, Nr. V2-2-(1.12K);
- ORLEN Lietuva 2013-02-21, Planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti, Nr. D2(10.4-4)-2589;
- Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie LR vidaus reikalų ministerijos 2013-02-21, Planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti, Nr. (21)-14-778.

1. RENGIAMO SPECIALIOJO PLANO TRUMPAS APRAŠYMAS

XX a. didžiausia išsivysčiusių šalių problema buvo besaikis gamtos išteklių naudojimas ir aplinkos teršimas. Todėl Jungtinių Tautų (JT) Aplinkos ir plėtros komisija 1987 metų ataskaitoje „Mūsų bendra ateitis“ pateikia darnaus vystymosi sąvoką: dabartinės visuomenės poreikių tenkinimas, nemažinant ateinančių kartų galimybių tenkinti savus poreikius. Vadovaujantis šia darnaus vystymosi idėja, kiekviena ES šalis turėjo parengti savo šalies ekonominės plėtros strategijas. Lietuvos darnaus vystymosi siekis yra formuluojamas taip – pagal ekonominio ir socialinio vystymosi bei išteklių naudojimo efektyvumo rodiklius iki 2020 metų pasiekti dabartinį ES vidurkį, pagal aplinkos taršos rodiklius – neviršyti Europos Sąjungos (ES) leistinų normatyvų, laikytis tarptautinių konvencijų, ribojančių aplinkos teršimą ir indėlį į globalinę klimato kaitą reikalavimų.

Vienas svarbiausių tarptautinių teisinių dokumentų, skirtų kovai su klimato pokyčiais yra Kioto protokolas. Jame numatyti įsipareigojimai, kuriuos prisiima industrinės šalys, siekdamos sumažinti tam tikrų šiltnamio efektą sukeliančių dujų, prisidedančių prie planetos klimato atšilimo, išmetimą. Susitarta 2008–2012 m. sumažinti išsivysčiusių šalių šiltnamio efektą sukeliančių dujų bendrą išmetimą mažiausiai 5 %, palyginti su 1990 m. lygiu. 2012 metų pabaigoje Dohoje, Katare, vykusioje Jungtinių tautų klimato kaitos konferencijoje susitarimas pratęstas iki 2020 metų ir nuo 2013 metų sausio 1 dienos pradedamas vykdyti antrasis Kioto protokolo etapas, kuriuo numatoma sumažinti teršalų kiekį iki 20 %. Vykusioje konferencijoje taip pat susitarta iki 2015 metų priimti naują susitarimą, siekiant dar labiau sumažinti teršalų kiekį pasaulyje.

Viena iš priemonių kovai su klimato kaita yra 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinti Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB, kurioje Lietuvai nustatytas teisiškai privalomas tikslas, kad 2020 metais atsinaujinančių energijos išteklių dalis sudarytų ne mažiau kaip 23 % šalies bendro galutinio energijos suvartojimo (bendras Europos Sąjungos tikslas – 20 %).

2010 m. birželio 21 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu Nr. 789 patvirtina Nacionalinę

KONCEPCIJA

atsinaujinančių išteklių plėtros strategiją, kurios tikslas įgyvendinti Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvoje 2009/28/EB numatytus tikslus, tai yra siekti:

1. Atsinaujinančių energijos išteklių dalį, palyginti su transporto sektoriaus galutiniu energijos suvartojimu visų rūšių transporte, padidinti nuo 4,3 % 2008 metais iki 10 % 2020 metais.

2. Elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, dalį, palyginti su bendru šalies elektros energijos suvartojimu, padidinti nuo 4,9 % 2008 metais iki 21 % 2020 metais.

3. Atsinaujinančių energijos išteklių dalį šildymo ir vėsinimo sektoriuje, palyginti su šio sektoriaus galutiniu energijos suvartojimu, padidinti nuo 28 % 2008 metais iki 36 % 2020 metais, taip pat centralizuotai tiekiamos šilumos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, dalį padidinti nuo 14,9 % 2008 metais iki 50 % 2020 metais.

Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktorius vadovaudamasis LR atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo (Žin., 2011, Nr. 62-2936; 2013, Nr. 78-3939) 12 straipsnio 1 punktu 2012 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. A1-812 nusprendžia rengti Skuodo rajono savivaldybės teritorijos alternatyvių energijos šaltinių – vėjo ir saulės jėgainių plėtros išdėstymo specialųjį planą.

Specialusis planas finansuojamas pagal 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas „VP1-4.2-VRM-04-R priemonės „Teritorijų planavimas“.projektų finansavimo sąlygų aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. lapkričio 27 d. įsakymu (Žin., 2008, Nr. 144-5795)

2. SPECIALIOJO PLANO KONCEPCIJOS KRYPTIŲ IR JŲ ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS

Skuodo rajono savivaldybės bendrasis planas didelės galios vėjo jėgainių statybą numato tik vakarinėje savivaldybės dalyje, ties Lenkimais. Mažo galingumo pavienės elektrinės (iki 250 kW) gali būti statomos projektavimo pradžioje atlikus galimybių studiją ir gavus pritarimus iš skirstomojo tinklo operatoriaus, kelininkų bei gyventojų.

Atsižvelgiant į esamą padėtį ir parengtus bendrojo plano sprendinius, galimi du koncepcijos ir alternatyvos variantai:

1. Koncepcija Nr. 1 (Status Quo);
2. Koncepcija Nr. 2 (Specialiuoju planu suplanuota saulės ir vėjo jėgainių plėtra).

Koncepcija Nr. 1 (Status Quo):

LR atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo (Žin., 2011, Nr. 62-2936) (toliau – Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas) 49 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad atsinaujinančių išteklių energiją naudojančių energijos gamybos įrenginių ir statinių projektai rengiami ir statybos darbai vykdomi laikantis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo, Teritorijų planavimo įstatymo, Statybos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytos tvarkos ir reikalavimų.

LR teritorijų planavimo įstatymas (Žin., 1995, 107-2391; 2004, Nr. 21-617) numato, kad detalieji planai yra nerengiami, statant pavienes ne didesnės kaip 250 kW galios vėjo jėgaines kaimo vietovėse ir miesteliuose, kai atstumas nuo jėgainės pastatymo vietos iki sklypo ribos yra ne mažesnis kaip 1,5 vėjo jėgainės maksimalaus aukščio. Naujas nuo 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojęs teritorijų planavimo įstatymas numato, kad detalieji planai nerengiami Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nustatytais atvejais. Vadinasi nuo 2014 metų kaimo vietovėse statant pavienes ne didesnės

KONCEPCIJA

kaip 350 kW įrengtosios galios vėjo elektrines ir (ar) saulės šviesos energijos elektrines, nereikalaujama keisti žemės naudojimo paskirties, rengti detaliųjų planų ir keisti bendrojo plano sprendinių, jei tai neprieštarauja vietos tvarkymo ir naudojimo reglamentams.

Pavienės vėjo jėgainės iki 350 kW, atlikus poveikio aplinkai vertinimo procedūras, galės būti statomos beveik visoje savivaldybės teritorijoje, neatsižvelgiant į rengiamo specialiojo plano sprendinius. Pavienėms vėjo jėgainėms, Skuodo rajono savivaldybės bendrajame plane nustatyti šie apribojimai: vėjo elektrinių statyba gali būti planuojama ne arčiau kaip 1,5 km nuo miesto teritorijos ribos; ne arčiau kaip 1,0 km nuo miestelių (seniūnijų) centro, ne arčiau kaip 0,5 km nuo gyvenamo namo (vienkiemio gyvenamo namo).

Tačiau vadovaujantis parengtais detaliesiais planais, matome, kad savivaldybės teritorijoje planuojama daugiau statyti ne pavienių elektrinių, bet jų grupių, sudarytas iš 2 ir daugiau vėjo elektrinių. Tokie vėjo elektrinių parkai numatyti Igarių, Daujotų, Girdenių, Nevočių, Prialgavos, Viliotės Užpelkio, Gricaičių, Erslos ir Didžiosios Paluknės kaimuose. Detalieji planai parengti iki 2009 metų, kol nebuvo įsigaliojęs LR Teritorijų planavimo įstatymo 2, 4, 15, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 31, 37 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas (Žin., 2009, Nr. 159-7205). Šiuo metu planuojant vėjo elektrinių grupės (2 ir daugiau elektrinių) turi būti parengtas specialusis planas.

Koncepcija Nr. 2 (Specialiuoju planu suplanuota saulės ir vėjo jėgainių plėtra):

Praktika rodo, kad bendroju planu numatyta vėjo elektrinių vieta ties Lenkimais yra nenaudojama ir nepatraukli vėjo energijos plėtojams. Nuo 2009 metų kada buvo patvirtintas bendrasis planas, nėra nė vienos suplanuotos ar jau pastatytos elektrinės, infrastruktūros ir vėjo elektrinių plėtros teritorijoje.

Šiuo metu Skuodo rajono savivaldybės teritorijoje yra pastatyta 11 vėjo elektrinių dar apie 23 planuojama statyti (parengti detalieji planai).

Siekiant sudaryti palankias sąlygas vėjo ir saulės elektrinių plėtrai, išvengti detaliojo plano procedūrų, specialiuoju planu suplanuojamos saulės ir vėjo elektrinių plėtros teritorijos.

Teritorijos planuojamos atsižvelgiant į Bendrajame plane nustatytus apribojimus: vėjo elektrinių statyba gali būti planuojama ne arčiau kaip 1,5 km nuo miesto teritorijos ribos; ne arčiau kaip 1,0 km nuo miestelių (seniūnijų) centro, ne arčiau kaip 0,5 km nuo gyvenamo namo (vienkiemio gyvenamo namo).

Vėjo jėgainės neplanuojamos arčiau, kaip 2 km atstumu iki Salantų regioninio parko ir Žemaitijos nacionalinio parko ribų.

3. SPECIALIOJO PLANO STRATEGINIS PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMAS

Koncepcijos rengimo stadijoje parengta SPAV ataskaita, kurioje trumpai aptartas galimas poveikis vandeniui, orui, dirvožemiui, biologinei įvairovei. Didžiausias dėmesys skiriamas kraštovaizdžio vertinimui, nes vėjo jėgainės yra bokštiniai statiniai, kurių aukštis gali siekti iki 180 metrų, tad jie yra puikiai matomi ir iš tolesnių vietovių. Taip pat ir saulės elektrinės, nors jų konstrukcijos nuo žemės paviršiaus teiškyla apie 3 metrus, tačiau įrengimui reikalingi dideli žemės ar pastatų plotai.

Taip pat vienas iš svarbiausių vertinimo komponentų yra žmonių sveikata, gerovė bei saugumas.

Vėjo jėgainės turi nuolatos besisukantį generatorių su plačia sparnuote, todėl atsiranda tokie reiškiniai kaip triukšmas, šešėliavimas ar elektromagnetinė spinduliuotė. Saulės elektrinės sukelia didžiausias diskusijas dėl atspindžio galimybės.

KONCEPCIJA

Vadovaujantis Skuodo rajono savivaldybės bendrojo plano sprendiniais, saulės ir vėjo jėgainės nebus įrengiamos saugomose teritorijose, upių slėnių šlaituose ir kultūros vertybių vizualinės apsaugos zonose. Nors saulės ir vėjo jėgainės nebus planuojamos saugomose teritorijose, tačiau SPAV ataskaitoje yra įvertinamas galimas elektrinių poveikis saugomoms teritorijoms, jei jos planuojamos gretimoje aplinkoje.

Strateginių pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitoje informacija pateikta, pagal LR Vyriausybės „Dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo“ 2 priedo reikalavimus.

SPAV ataskaitos sudėtis:

1. Specialiojo plano turinys, pagrindiniai tikslai ir sąsaja su kitais planais ir programomis;
2. Esama aplinkos būklė ir jos pokyčiai, jeigu specialusis planas nebus įgyvendinti.
3. Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristikos.
4. Su specialiuoju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos, ypač atkreipiant dėmesį į problemas, susijusias su aplinkos apsaugai svarbiomis teritorijomis.
5. Tarptautiniu, Europos Bendrijos arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai, susiję su specialiuoju planu, kaip rengiant specialųjį planą atsižvelgta į šiuos tikslus ir aplinkos apsaugą.
6. Galimos reikšmingos tiesioginės, netiesioginės, kaupiamosios, sąveikaujančios (sinergetinės), trumpalaikės, vidutinės trukmės, ilgalaikės, nuolatinės, laikinos, teigiamos ir neigiamos pasekmės aplinkai, taip pat biologinei įvairovei, visuomenei ir jos sveikatai, gyvūnijai, augalijai, dirvožemiui, vandeniui, orui, klimatui, materialiajam turtui, kultūros paveldui (įskaitant architektūrinį ir archeologinį paveldą), kraštovaizdžiui ir šių veiksnių tarpusavio sąveikai.
7. Priemonės specialiojo plano įgyvendinimo reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti.
8. Pasirinktų specialiojo plano alternatyvų aprašymas, priežastys, dėl kurių pasirinktos svarstytos specialiojo plano alternatyvos.
9. Vertinimo, įskaitant visus sunkumus (techninius trūkumus arba nepakankamas praktines žinias ir įgūdžius), su kuriais susidurta kaupiant reikiamą informaciją, aprašymas.
10. Numatytų taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonių aprašymas.
11. Pateiktos informacijos santrauka.

Parengta SPAV ataskaita pateikiama atskiroje byloje.